

03.10.2023

Asia/5

§ 192

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osallisuussuunnitelma vuosille 2023–2025

HEL 2023-011750 T 00 01 01

Päätös

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Yksikön päällikkö Ulla Tyyskä oli kutsuttuna asiantuntijana.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle puheenjohtaja Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Ulla Tyyskä, yksikön päällikkö, puhelin: 310 42210
ulla.tyyska(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osallisuussuunnitelma 2023-2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää hyväksyä liitteenä 1 olevan Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osallisuussuunnitelman vuosille 2023–2025.

Esittelijän perustelut

Yksikön päällikkö ***** on kutsuttuna asiantuntijana.

Taustaa

Helsingin kaupunginhallitus päätti 13.11.2017 § 40 osallisuus- ja vuorovaikutusmallista. Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli muodostaa kaupunkitasoisen toimintamallin, jolla lisätään kaupunkilaisten, palvelujen käyttäjien, eri kumppaneiden ja muiden sidosryhmien mahdollisuuksia

osallistua ja vaikuttaa kaupungin palveluihin ja päätöksentekoon. Kaupungin toimialat laativat osana osallisuus- ja vuorovaikutusmallia toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat.

Kasvun paikka -kaupunkistrategia sekä sitä täydentävät ohjelmat ja suunnitelmat nostavat osallisuuden oleelliseksi ja läpileikkaavaksi teemaksi. Osallisuustyön yhtenäisyyden vuoksi toimialojen osallisuussuunnitelmat vuosille 2023–2025 laadittiin kaupunkiyhteisenä työskentelynä kasvatuksen ja koulutuksen, kaupunkiympäristön sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialoille. Työskentelyn tavoitteena oli muodostaa kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet, jotka nojautuvat vahvasti kaupungin strategiaan sekä sitä täydentäviin ohjelmiin ja suunnitelmiin. Tarkoituksena on, että yhteiset painopisteet vahvistavat kaupungin osallisuustyön yhtenäisyyttä kaupunkilaisille.

Kaupunkiyhteisen osallisuussuunnitelmatyön kumppaniksi valikoitui kilpailutuksen myötä Digitalist Group Oyj. Yhteistyössä toteutettuun työskentelyyn sisältyi toimialojen osallisuuden asiantuntijoiden haastatteluja, kolme kaupunkiyhteistä työpajaa sekä LeanLab-verkkoalustalle toteutettuja kyselyjä. Toimialan asiantuntijoista muodostettu ydinryhmä toimi kumppanin aktiivisena yhteistyötahona prosessin eri vaiheiden suunnittelussa tukien, edistäen ja ohjaten prosessia. Työskentelyn aikana toimialoilla kartoitettiin palvelukokonaisuuksien edustajien näkemyksiä osallisuuden tarpeista, haasteista ja hyvistä käytänteistä. Kaupunkitasoinen osallisuuden ohjausryhmä hyväksyi työskentelyn tavat ja tuloksen.

Kaupunkiyhteisen työskentelyn tuloksena osallisuuden painopisteet vuosille 2023–2025 ovat osallisuuskokemuksen vahvistaminen, osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen sekä moniäänisyyden vahvistaminen. Kaupunkiyhteisen työskentelyn myötä painopisteille on laadittu yhdenmukaiset kuvaukset, toimialayhteiset toimenpiteet sekä toimenpiteiden seuranta. Näitä täydentämään jokainen toimiala on laatinut lisäksi toimialakohtaiset toimenpiteet painopisteiden toteutumiseksi.

Osallisuus sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla osallisuuden edistämistä ohjaavat lukuisat lait. Kuntalain (410/2015) 22 §:ssä ja hyvinvointialuelain (611/2021) 29 §:ssä määritellään asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet samansisältöisesti: Asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä menetelmistä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla osallisuustyötä ohjaa kaupunkistrategian lisäksi palvelustrategia. Asiakaslähtöisyys Helsingissä tarkoittaa aitoa osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia omaan terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Ehkäisemällä ja puuttamalla varhaisessa vaiheessa terveydellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin tuetaan asiakkaiden toimintakykyä ja osallisuutta. Palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa asukkaita kuunnellaan ja osallistetaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määritelmän mukaan osallisuus ja erilaiset osallisuutta lisäävät toimet voidaan tutkimukseen perustuen jaotella kolmeen osa-alueeseen:

1. Osallisuus omassa elämässä

Mahdollisuus elää omannäköistä elämää; mahdollisuus määritellä, mihin toimintaan tai palveluun osallistuu

2. Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

Mahdollisuus kuulua itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin; mahdollisuus saada tukea vaikuttamiseen

3. Osallisuus yhteisestä hyvästä

Mahdollisuus yhdessä tekemiseen; mahdollisuus päästä nauttimaan yhteisestä hyvästä ja osallistua yhteisen hyvän tuottamiseen ja jakamiseen. Yhteinen hyvä on toimintaa ja arvoja, josta seuraa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osallisuussuunnitelma 2023–2025

Toimialan uudessa osallisuussuunnitelmassa määritellään osallisuuden rakenteet, käsite, painopisteet sekä toimenpiteet ja niiden arviointi. Osallisuuden painopisteet on määritelty kaupunkiyhteisen työskentelyn kautta ja niihin sitoutuvat kaikki toimialat. Painopisteisiin vastaavia toimenpiteitä on määritelty sekä kaupunkitasolla että toimialatasolla.

Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet vuosille 2023–2025 ovat seuraavat:

- Osallisuuskokemuksen vahvistaminen: Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisen kokemus kuulumisesta ja kuulluksi tulemisesta vahvistuu. Osallisuuskokemuksen vahvistaminen syntyy kohtaamisesta ja toista arvostavasta oikea-aikaisesta vuorovaikutuksesta. Kaupunkilainen kokee pystyvänsä edistämään itselle tärkeitä asioita kaupungissa ja hänen osallistumismahdollisuutensa huomioidaan arjen toiminnassa ja palveluissa. Kaupunkilainen myös saa tietoa ja ymmärtää vaikuttamisen mahdollisuudet. Kaupunkilaisen asiakaskokemus ohjaa palvelujemme kehittämistä. Madallamme ja poistamme osallisuuden esteitä. Kaupunkilainen voi osallistua eri tavoin: saada tietoa, olla mukana suunnittelussa, osallistua päätöksentekoon tai olla aktiivisena toimija-

na. Panostamme haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden kokemuksen syntymiseen.

- Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen: Tavoitteena on, että työntekijät kaikkialla kaupungilla tunnistavat osallisuuden merkityksen ja sen mahdollisuudet omassa työssään. Käsitys osallisuudesta ja sen toteutustavoista on selkeää kaikilla toimialoilla, sekä johdolla että työntekijöillä. Osallisuus ja sen edistäminen on osa arjen työtä ja kuuluu kaikille.

- Moniäänisyyden vahvistaminen: Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisten moniäänisyyden huomioiminen on kaupungin tapa toimia. Tarjoamme erilaisia osallistumisvaihtoehtoja siellä, missä ihmiset ovat. Huomioimme erityisesti heikoimmassa asemassa olevat kaupunkilaiset. Pyrimme tavoittamaan aktiivisesti eri väestöryhmiä myös erilaisten yhteisöjen ja järjestöjen kautta. Tieto ohjaa toimintaamme. Vahvistamme moniäänisyyttä myös viestinnässä selkeän kielen, monikielisuuden ja monikanavaisuuden kautta. Toimintamme on läpinäkyvää ja kaupunkilainen saa tietoa kaupungin päätöksistä ja linjauksista. Tunnistamme hyvissä ajoin, keitä päätökset koskevat, ja edistämme dialogisuutta kaupunkilaisten kanssa huomioiden erilaiset väestöryhmät.

Liitteenä 1 olevaan osallisuussuunnitelmaan on kuvattu kaupunkiyhteiset ja toimialan toimenpiteet painopisteiden toteuttamiseen sekä toimenpiteiden arviointi ja seuranta.

Osallisuussuunnitelman toimeenpano ja arviointi 2023–2025

Apulaispormestari vastaa toimialallaan osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta (Hallintosääntö 9 luku 2 §). Lautakunnan tehtävänä on vahvistaa osallisuussuunnitelma ja raportoida sen toteutumisesta kaupunkistrategian yhteydessä. Osallisuussuunnitelmaa arvioidaan vuosittain toimialan johtoryhmässä ja toimintakertomuksessa. Johtoryhmä on vastuussa osallisuussuunnitelman toimeenpanosta ja arvioi sekä raportoi lautakunnalle osallisuussuunnitelman toteutumista valtuustokauden lopussa 2025. Koska osallisuussuunnitelma valmistui vasta strategiakauden puolivälissä, suunnitelman väliarviointia ei tehdä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kunnan tehtävänä on tarjota osallistumismahdollisuuksia, tukea kuntalaisten omaehtoista toimintaa ja hyödyntää toiminnassaan kuntalaisten osaamista. Kokemus osallisuudesta lisää koettua hyvinvointia ja turvallisuutta ja on tärkeä sosiaalisen kestävyuden rakentaja kunnassa. Osallisuus on yksi keskeinen terveyttä ja hyvinvointia edistävä tekijä. On tärkeää, että ihminen on osallisena omassa elämässään, voi vaikuttaa

03.10.2023

Asia/5

muun muassa kunnan palveluihin ja hänellä on mahdollisuuksia osallistua yhteiseen tekemiseen ja yhteisöihin.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Ulla Tyyskä, yksikön päällikkö, puhelin: 310 42210
ulla.tyyska(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan osallisuussuunnitelma 2023-2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano